

Про результати моніторингу стану дотримання норм академічної доброчесності у закладі

Відповідно до річного плану роботи закладу та з метою дослідження компетентності з питання академічної доброчесності упродовж грудня 2021 - лютого 2022 року проведено моніторингове дослідження стану дотримання норм академічної доброчесності та формування доброчесної культури у закладі. Для досягнення мети були поставлені завдання, які передбачали аналіз досліджуваної проблеми, проведення моніторингового дослідження, обробку й узагальнення отриманих результатів, надання рекомендацій щодо запровадження змін в освітньому процесі.

Дотримання принципів академічної доброчесності, формування культури чесного та відповідального навчання у школі є актуальною проблемою в умовах реформування освітньої системи. Адже політика дотримання норм академічної доброчесності впливає на якість навчання, формує життєві цінності учасників освітнього процесу, розставляє пріоритети в бік справедливості, взаємоповаги, відповідальної поведінки.

Питання академічної доброчесності та наслідків її недотримання як ніколи є актуальними. Здобувачі освіти та вчителі повинні передусім керуватися принципами чесності, чесною праці та навчання. Формування академічної доброчесності здобувачів освіти є важливою складовою внутрішньої системи забезпечення якості освіти у школі, саме організація педагогічної діяльності та навчання здобувачів освіти на засадах академічної доброчесності і формування та забезпечення реалізації політики академічної доброчесності.

Моніторинг стану дотримання норм академічної доброчесності в НВК здійснювався з метою формування доброчесної культури в закладі.

Під час моніторингу зверталася увага на:

- залучення педагогів та учнів до розробки та впровадження політики і правил академічної доброчесності в НВК;
- безпосередню “присутність” теми академічної доброчесності в освітньому середовищі закладу;
- мотивація до опанування системи оцінювання навчальних досягнень учнів;
- тематику напрямів підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- різноманітність форм просвітницької роботи (тематика та форми виховної роботи, роз’яснювальна робота на навчальних заняттях, висвітлення інформації на сайті закладу) щодо формування культури академічної доброчесності в НВК.

Моніторинг здійснювався шляхом спостереження за навчальними заняттями, проведення анкетування вчителів, метою якого було формування та розуміння основних принципів академічної доброчесності, та учнів, яке було спрямоване на виявлення рівня обізнаності з поняттям “академічна доброчесність”; вивчення документації закладу. Передбачалося анкетування учнів 5 — 11 класів. Респондентам пропонувалося заповнити анонімну анкету. Загалом участь в опитуванні взяло 78 (87,6 %) учнів та 21 (87,5%) педагог.

Дослідження серед здобувачів освіти показало, що:

- 72 учні (92%) знають, що таке “академічна доброчесність”;
- 62 учні (79,3%) вважають, що в закладі діє Положення про академічну доброчесність;
- 47 учнів (60,1%) відповіли, що вчителі знижують оцінку за списану роботу; з них 6 учнів (7,7%) зазначили, що вони ніколи не списували;
- 48 учнів (61,4%) визнали, що не будуть вдаватися до обману, щоб не отримати двійку;
- 46 учнів (58,8%) вважає, що давати списувати — це допомагати товаришеві;
- 60 учнів (76,8%) вважає, що вказувати посилання на джерело інформації необхідно;
- 24 учні (30,7%) будуть скаржитися у випадку, якщо впізнають текст своєї конкурсної роботи в роботі іншого учні, який став призером;

- 13 учнів (15,5%) вважають, що підняти свій авторитет серед однокласників можна, якщо постійно давати списувати;
- 58 учнів (74,2%) визнали, що користуються посібником “ГДЗ”;
- 21 учень (26,8%) просили вчителя підвищити оцінку;
- 50 учнів (64%) відомо про академічну доброчесність від учителів; 32 учням (41%) - з інтернету та 3 (4%) - зі ЗМІ. Окремі учні назвали два джерела надходження інформації.

Причинами списування творчих робіт з інтернету зазначено:

- великий обсяг письмових робіт — 25 учнів (31,8%);
- відсутність інтересу до читання додаткової літератури — 22 учні (27,9%);
- невміння знаходити, узагальнювати інформацію — 6 учнів (7,6%);
- небажання працювати самостійно — 40 учнів (50,8%).

Варто зазначити, що є частина учнів, які вдавалися до недоброчесних практик у навчанні. Причинами списування називали різне: страх за погану оцінку, бо оцінка — головне для батьків — 28 учнів (35,8%), невпевненість у своїх знаннях, через незрозуміння матеріалу — 40 учнів (50,8%), щоб уникнути неприємностей — 17 учнів (21,7%), щоб здобути авторитет серед однолітків - 4 учні (5,12%), просто небажання вчитися — 5 учнів (6,4%). На жаль, до списування, як зазначили окремі респонденти, часом підштовхує школа, вимагаючи виконання завдань репродуктивного характеру, завдань, які насправді роблять батьки. А це вже формування в дитини впевненості, що можна результати чужої праці видавати за власний здобуток.

Цим же респондентам пропонувалося визначити, що із зазначеного для них є припустимо / неприпустимо. Припустимо:

- готувати шпаргалки — 16 учнів (20,3%);
- списувати із власних робочих зошитів — 47 учнів (59,6%);
- списувати з інтернету — 20 учнів (25,4%);
- списувати в інших учнів — 14 учнів (17,8%).

В іншому опитування брали участь учні 7-11 класів (57 учнів). На запитання: “Чи проводяться з Вами бесіди про важливість дотримання академічної доброчесності: неприпустимість списування та плагіату, необхідність вказувати джерела інформації, які використовуються тощо?” здобувачі освіти обрали наступні відповіді (при можливості обирати кілька варіантів):

- так, регулярно проводяться — 22 учні (39%);
- так, але нерегулярно — 24 учні (42%);
- тільки на початку навчального року — 7 учнів — (12%);
- подібні заходи не проводилися — 3 учні (5%);
- не розумію, про що йдеться — 1 учень (2%).

Оцінювання результатів навчання теж пов’язане з низкою потенційних проблем. Навчальні досягнення повинні оцінюватися справедливо, за прозорими критеріями, доцільність використання яких слід обов’язково довести до відома учнів. Система оцінювання частково сприяє реалізації компетентісного підходу до навчання.

Учасникам опитування було запропоновано дати відповіді на запитання, що стосуються критеріїв, правил і процедур оцінювання навчальних досягнень.

На запитання: “Ви отримуєте інформацію про критерії, правила і процедури оцінювання навчальних досягнень” здобувачі освіти відповіли:

- так, отримую — 36 учнів (64%);
- так, отримую, але тільки у разі звернення до вчителя — 17 учнів (30%);
- не отримую, навіть у разі звернення до вчителя, користуюся інформацією з офіційних джерел — 1 учень — (2%);
- не отримую — 2 учні (4%);

Наступні відповіді на запитання “Наскільки вчителі справедливо оцінюють Ваші навчальні досягнення”:

- оцінюють справедливо — 26 учнів (45%);
- у більшості випадків оцінюють справедливо — 27 учнів (48%);
- у більшості випадків оцінюють несправедливо — 4 учні — (7%);
- оцінюють несправедливо — 0 учнів.

У закладі питання зазначене питання потребує доопрацювання.

У НВК розроблено правила поведінки здобувачів освіти. Кожен класний колектив самостійно визначав правила поведінки, які регулюють особливості взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу. Класні керівники, практичний психолог, працюючи над формуванням етичної поведінки та усвідомлення учнями принципів академічної доброчесності, враховували психологічні особливості віку дитини. Учні, які брали участь в опитуванні, зазначили про правила поведінки наступне:

- так, правила поведінки розроблені, оприлюднені, я їх дотримуюся — 40 учнів (70%);
- так, правила поведінки розроблені, оприлюднені, я їх не дотримуюся — 16 учнів (28%);
- так, правила поведінки не оприлюднені, я дотримуюся загальних правил культури поведінки — 1 учень (2%);

Жоден учень не зазначив про те, що йому про це нічого невідомо.

Опитування педагогічних працівників показало, що

- 100 % знайомі з поняттям “академічна доброчесність”;
- 79,8 % вважають доречним перевіряти роботи здобувачів освіти на наявність запозичень;
- 79,8 % ознайомлені з нормативними документами, які діють у закладі щодо розробки та впровадження системи забезпечення академічної доброчесності;
- 100 % давали згоду дотримуватися принципів академічної доброчесності;
- 100 % відповіли, що в НВК проводилися заходи щодо процедури дотримання принципів академічної доброчесності;
- 100 % знайомі з поняттям “плагіат” та можливими ризиками, які з ним пов’язані;
- 100 % вважають, що правил та принципів академічної доброчесності повинні дотримуватися всі учасники освітнього процесу;
- 84 % вважають, що батьки можуть мимоволі підштовхувати своїх дітей до порушення правил академічної доброчесності, вимагаючи від них лише високих оцінок;
- 100 % вважають, що дотримання академічної доброчесності корисне й потенційно вигідне, тому погоджуються дотримуватися всіх принципів академічної доброчесності;

На питання “Що Ви робите для того, щоб запобігти випадкам порушень академічної доброчесності серед здобувачів освіти (списування, плагіат, фальсифікація тощо)” відповіді були наступними:

- 33,6 % знайомить здобувачів освіти з основами авторського права;
- 71,4 % проводять бесіди щодо дотримання академічної доброчесності;
- 46,2 % на уроках дають такі завдання, які унеможливають списування;
- 21 % використовують методичні розробки для формування академічної доброчесності;
- Жоден педагогічний працівник не вважає це зайвим.

Щоб розбудувати ефективну систему та механізми забезпечення академічної доброчесності насамперед потрібно налагодити співпрацю адміністрації закладу з педагогічними працівниками, учнями та їхніми батьками на засадах педагогіки партнерства. Батьки є повноцінними учасниками освітнього процесу і мають значний вплив на поведінку дітей. Тому вони мають бути партнерами закладу в розбудові культури академічної доброчесності серед учнів.

Учасникам опитування було запропоновано дати відповіді на запитання, що стосуються критеріїв, правил і процедур оцінювання навчальних досягнень.

На запитання: “Ви отримуєте інформацію про критерії, правила і процедури оцінювання навчальних досягнень учнів” батьки відповіли:

- так, завжди — 43 (64,5%);
- переважно — 14 (21%);
- іноді — 4 — (6%);
- ні, ніколи — 3 учні (4,5%);

Варто налагодити більш тісну співпрацю з батьками.

У НВК розроблено Положення про академічну доброчесність, передбачено механізми її забезпечення. Інформаційні матеріали щодо забезпечення академічної доброчесності оприлюднено на сайті закладу. Здобувачі освіти та педагогічні працівники поінформовані щодо дотримання академічної доброчесності.

До річного плану роботи закладу внесено заходи із забезпечення академічної доброчесності. У лютому було проведено Тиждень академічної доброчесності. У проведенні Тижня взяли участь учні 1-11 класів, педагогічні працівники. Було проведено ряд виховних заходів, годин спілкування, диспутів, квестів, тренінгів; організовано перегляд анімаційних роликів; здійснена словникова робота з питань академічної доброчесності; обговорено Кодекс честі кожного класу. У класних куточках розміщено інформацію про види порушень академічної доброчесності та види відповідальності за порушення. Здобувачі освіти розробили Правила поведінки кожного класу. Членами учнівського комітету випущено інформаційні стенди. Для педагогічних працівників проведено засідання круглого столу. Практичний психолог провела тренінг про толерантність як запоруку академічної доброчесності. Проведено педагогічну раду “Доброчесність у сучасному академічному середовищі”.

58,8 % педагогічних працівників підвищують кваліфікацію з питань академічної доброчесності шляхом участі в тренінгах, семінарах, вебінарах та онлайн-курсах.

Адміністрація закладу постійно контролює процес виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності.